

1. Jaké situace mohou nastat v souvislosti s narušením dodávek pitné vody?

Voda teče, ale:

- i. **je pitná pouze po převaření** – jediným nutným opatřením spotřebitele je převařování vody pro konzumaci a osobní hygienu. Ostatní použití vody je bez omezení.
- ii. **není pitná ani po převaření** – není možné používat vodu ke konzumaci, přípravě jídel a osobní hygieně. Je možné použití dodávané vody pro účely splachování WC nebo zalévání zeleně.
- iii. **je závadná, její použití se vůbec nedoporučuje** – vodu nelze používat ani na splachování WC, zalévání zeleně, apod. z důvodu negativních účinků na životní prostředí.

Ve všech případech je třeba si uvědomit, že dodávku jakkoliv kontaminované vody nelze okamžitě přerušit.

Občané by:

- měli být při jakékoliv změně tzv. organoleptických vlastností (**teplota, barva, zákal, průhlednost, pach, chuť**) dodávané pitné vody obezřetní a dodávanou vodu **preventivně nepoužívat ke konzumaci, přípravě jídel a osobní hygieně** do doby upřesnění informací
- se měli v jednotlivých situacích **řídit pokyny vydanými orgány krizového řízení** – viz bod 2.

Voda neteče – situace může nastat v důsledku narušení systému zásobování pitnou vodou. Zde platí pravidla pro náhradní / nouzové zásobování vodou (viz bod 4).

2. Jak se o problému s pitnou vodou dozvím?

Jsou čtyři možnosti, jak se o problému s pitnou vodou může občan dozvědět:

- **Z veřejně dostupných informačních kanálů**, (televize, rozhlas, internet, sociální sítě). Tato média při informování vycházejí z informací, které **vydává vodárenská společnost, v jejíž síti došlo k mimořádné události nebo příslušná krajská hygienická stanice** – v obou případech jsou informace k dispozici na webových stránkách těchto organizací. Současně jsou tyto a další aktuální informace zveřejněny na **Portálu krizového řízení pro Jihomoravský kraj KRIZPORT (www.krizport.cz)**, na **webech dotčených obcí** (zde jsou navíc k informování využity i v místě obvyklé informační kanály – obecní rozhlas, kabelová televize, SMS brány, apod.).
- **Z varování sirénami** (signál „**všeobecná výstraha**“ – kolísavý tón sirény), doplněným **tísňovou informací ve vybraných médiích** (veřejnoprávní televize a rozhlas, některé další celostátní televize a rádia)
 - tento případ by však připadal v úvahu **pouze v situaci, kdy hrozí**

nebezpečí z prodlení (závažné zdravotní dopady při požití závadné vody).

- **Při vlastních zdravotních problémech po požití vody „z kohoutku“** (nevolnost, průjem) – jak v dané situaci reagovat viz bod 3.
- **Při podezření na závadnost vody „z kohoutku“** (nestandardní zápach, zákal, barva vody) – jak v dané situaci reagovat viz bod 3.

Nejčastěji půjde o první možnost, tj. informace z médií. Zde je třeba pečlivě vyhodnotit věrohodnost podávaných informací a soustředit se pouze na ty, které jsou oficiálním doporučením kompetentních orgánů (zejm. příslušné krajské hygienické stanice, dotčené vodárenské společnosti, portálu www.krizport.cz), případně si informace ověřit z více zdrojů.

3. Jak se mám správně zachovat při narušení dodávek pitné vody?

Vždy je nutné si nejprve ověřit, zda se narušení dodávek pitné vody týká mé domácnosti. Pokud ano, tak **je nutné postupovat dle pokynů kompetentních orgánů** (viz výše).

Je-li voda dle pokynů kompetentních orgánů pitná pouze po převaření, je nutné ji převařit, pokud má být použita k pití, vaření, k přípravě jídel a nápojů, k využívání v potravinářství, k péči o tělo, k čištění předmětů, které svým určením přicházejí do styku s potravinami nebo lidským tělem, a k dalším účelům lidské spotřeby. Pokud má dodávaná pitná voda za normální situace parametry kojenecké vody (lze zjistit na webu příslušné vodárenské společnosti), lze ji po převaření podávat i kojencům.

Není-li voda pitná ani po převaření, nesmí být použita k výše uvedeným účelům! Lze ji využít pouze jako užitkovou vodu např. ke splachování WC nebo zalévání zahrady.

4. Co pro mne znamená spuštění náhradního / nouzového zásobování pitnou vodou v Jihomoravském kraji?

Náhradní zásobování pitnou vodou zajišťuje za pomoci cisteren dotčená vodárenská společnost při běžných haváriích / odstávkách ve své vodovodní síti, **kdy se oprava vodárenské infrastruktury očekává v řádu hodin, maximálně několika dní**. Občané se prostřednictvím webových stránek vodárenské společnosti, hromadných sdělovacích prostředků či starosty dané obce (prostřednictvím úřední desky, místního rozhlasu nebo jiným způsobem v místě obvyklým) dovědí, kde jsou umístěny cisterny na pitnou vodu a mohou si **sami odebrat pitnou vodu do vlastních přinesených nádob**, nejlépe do **kanýstrů nebo jiných uzavíratelných nádob se širším hrdlem** (běžné PET lahve jsou svým úzkým hrdlem nevhodné – při napouštění z kohoutu cisterny dochází ke zbytečnému plýtvání vodou). Vodu z cisterny je nutné **před konzumací vždy převařit**.

Nouzové zásobování pitnou vodou se spouští v situaci, kdy lze očekávat **vícedenní (dlouhodobý) výpadek v dodávce pitné vody** a dotčená vodárenská společnost již není schopna zvládnout danou událost vlastními silami. V takovém případě **je zpravidla rozhodnutím hejtmána vyhlášen krizový stav (stav nebezpečí) a aktivován systém nouzového zásobování pitnou vodou.** Aktivací tohoto systému dochází **k regulaci spotřeby pitné vody.** Bude možné obdržet ve stanoveném množství nezbytném pro přežití bez zdravotních následků - pro **první dva dny pouze 5 litrů na osobu a den, pro třetí a další dny pak 10 až 15 litrů na osobu a den. Voda bude vydávána řízeně, a to buď jako voda z cisteren, nebo voda balená** a je proto nutné sledovat informace podávané prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků či starostou dané obce (prostřednictvím úřední desky, místního rozhlasu nebo jiným způsobem v místě obvyklým), kde budou sděleny podmínky jejího výdeje včetně určeného místa odběru. **K odběru pitné vody je nutné si připravit doklad prokazující trvalé bydliště odebírajícího** – občanský průkaz, vhodnou nádobu (z hlediska objemu, uzavíratelnosti, čistoty apod.). **Nádobu na vodu nebude možné v místě odběru umývat.** Pokud bude **voda odebírána z cisteren,** je nutné ji vždy **před konzumací převařit.** Odběr vody lze realizovat jedním zástupcem pro celou rodinu žijícím ve stejném bydlišti. V tomto případě je nutné mít pro ověření připraveny základní identifikační údaje těchto osob (jméno a příjmení, datum narození).

5. Jak se mám připravit na narušení dodávek pitné vody?

Nejdůležitější je prevence ve formě **dostatečné zásoby pitné vody, ale i potravin.** Tyto zásoby by měly **postačit minimálně na 3 dny** pro všechny členy domácnosti, a to včetně všech Vašich domácích mazlíčků. K vytvoření si **dostatečné zásoby pitné vody** se nejlépe hodí **balená voda** (případně i kojenecká voda), kterou je vhodné skladovat v chladných a tmných prostorech (např. sklepech). Pro komfortnější odběr pitné vody z cisteren je vhodné mít doma i uzavíratelné prázdné kanystry např. od destilované či kojenecké vody v objemu 5 – 10 litrů.

Z potravin lze obecně doporučit **trvanlivé potraviny, které jsou vhodné k rychlé přípravě (bez potřeby vaření ve vodě)** a které běžně v domácnosti využijete i v případě, že problém s pitnou vodou nenastane, jako např.:

- konzervy a zavařeniny (např. masové a zeleninové),
- paštiky, fermentované nebo sušené maso,
- trvanlivé mléko, sušenky, čokoláda, energetické tyčinky, sušené ovoce, oříšky,
- cukr, med, sirup, apod.

Vždy je **nutné balenou vodu a potraviny vhodně skladovat,** pozorně sledovat dobu jejich trvanlivosti a podle potřeby je **pravidelně obměňovat.**

Z důvodu omezené dodávky vody je vhodné mít i zásobu **jednorázového nádobí** (papírové, plastové) pro servírování jídla.

Také je vhodné si vytvořit dostatečnou **zásobu hygienických prostředků,** mezi kterými by Vám určitě neměly chybět:

- jednorázové vlhčené ubrousky,
- dezinfekční gel na ruce,
- dezinfekční prostředek SAVO,
- tablety a roztoky na dezinfekci vody (např. Sanosil DDW, KATADYN Micropur, AQUASTERIL), apod.

Máte-li tu možnost, **zvažte odjezd na chalupu nebo chatu**, pokud zde můžete **používat nezávadnou pitnou vodu** (jiná vodovodní soustava, vlastní studna s ověřenou kvalitou vody). Další možností je **přesun k příbuzným**, pokud bydlí v oblasti, kde se nevyskytuje daný problém s pitnou vodou.

6. Jaké jiné zdroje pitné / užitkové vody mohu v dané situaci využít a jaká se k nim vztahují omezení?

Vlastní studna – vodu lze využít jako pitnou v případě, že majitel má její kvalitu ověřenou dlouhodobým používáním a nejlépe i pravidelnou kontrolou (rozběr vody akreditovanou laboratoří).

Prameny a studánky – platí totéž jako u studny (viz výše), jinak lze vodu používat jako užitkovou, v krajní nouzi lze vodu na pití desinfikovat speciálními přípravky (viz bod 5).

Balená pitná voda – nejjistější možnost, jak získat pitnou vodu s ověřenou kvalitou. V případě geograficky rozsáhlejšího narušení dodávek pitné vody však hrozí její nedostatek v běžné obchodní síti.

Dešťová voda – vodu lze využít pouze jako užitkovou. Zejména v letních měsících může v otevřených akumulacích nádobách docházet k rychlému zhoršení její kvality.

7. Jaká opatření k šetření pitnou vodou mohou být v dané situaci vydána příslušnými orgány?

V dané situaci lze očekávat i **úřední opatření ke snížení spotřeby pitné vody**:

- **Zákaz použití vody z veřejného vodovodu ke kropení zahrad, sadů, zeleně a chodníků** prostřednictvím hadic nebo postřikovacích zařízení.
- **Zákaz použití vody z veřejného vodovodu pro napouštění a doplňování soukromých bazénů a nádrží využívaných k osobní potřebě**, umývání aut a strojů hadicemi s výjimkou provádění této činnosti na mycích linkách s recirkulací, pro čištění komunikací, kropení hřišť včetně kluzišť prostřednictvím hadic nebo postřikovacích zařízení
- **Omezení nebo zastavení dodávky teplé užitkové vody ohřívané ústředně a dopravované dálkově** pro obyvatelstvo **v předem stanovených pracovních dnech / ve všech pracovních dnech**
- **Snížení aktuálního denního odběru pro podniky a organizace, odbírající vodu z veřejného vodovodu**
- **Havarijní opatření - omezení odběru na tzv. minimální bezpečnostní množství.**

8. S jakými komplikacemi musím počítat při návratu do původního stavu?

- Do rozhodnutí Orgánu ochrany veřejného zdraví (zpravidla Krajské hygienické stanice) o kvalitě dodávané pitné vody je nutné provádět navržená preventivní opatření (např. převažovat vodu).
- Jestliže byl vydán zákaz vypouštění kontaminované vody do kanalizace (např. z důvodu kontaminace vody látkami, které by mohly následně negativně ovlivnit vodní toky), je zapotřebí ihned přestat používat veškeré zařízení (umyvadla, sprchy, WC, dřezy, nátok k hadicím apod.) s odtokem do kanalizace, teprve po zrušení zákazu lze zahájit řízené vypouštění odpadní vody z vnitřních domovních kanalizací dle pokynů orgánů krizového řízení.
- Pokud nebyl vydán zákaz vypouštění vody do kanalizace, je zapotřebí:
 - o kompletně vypustit veškerou původní kontaminovanou vodu v celém vodovodním systému domovních instalací, a to přes všechny zařízení (umyvadla, sprchy, WC, dřezy, nátok k hadicím, apod.)
 - o vypustit také veškeré akumulční nádrže, které mohly být naplněny kontaminovanou vodou, včetně domovních koupacích bazénů.
- S následným obnovením dodávek pitné vody ke spotřebitelům souvisí:
 - o Potřeba odpouštění vody dodávané spotřebiteli do vodovodní přípojky, tj. provozovatel vodovodu pro veřejnou potřebu zajišťuje odkalování a proplach vodovodní sítě, ve které byla přerušena dodávka pitné vody:
 - přestože se proplach vodovodní sítě provádí již pitnou vodou, je nutno očekávat po dobu provádění těchto prací také ještě nárazové přechodné zhoršení kvality pitné vody ve vodovodních přípojkách, zejména zvýšený zákal vody
 - proplach vodovodní sítě se provádí do vymizení zhoršených vlastností pitné vody
 - proplach vodovodní sítě se provádí po dobu doporučenou kompetentními orgány.
 - o Potřeba odpouštění vody prováděná u spotřebitelů v domovních rozvodech pitné vody k odvzdušnění proplachu vodovodních rozvodů, ve kterých byla přerušena dodávka vody:
 - u vícepatrových domů přednostně v nejvyšších podlažích krátkodobě odpouštět vodu přes všechny výpustní zařizovací předměty, aby došlo k proplachu všech stoupacích potrubí
 - postupně provádět proplach všech připojovacích potrubí ke všem zařizovacím předmětům
 - při plnění koupacích bazénů věnovat pozornost jejich dezinfekci (zbytky kontaminované vody mohly ulpět na stěnách bazénů).

Rady pro občany – Pitná voda

V případě snížené kapacity zdroje vody a zajištění zdroje náhradního případně dokončení revitalizace zdroje (2 zdroje, 1 kontaminovaný) je nutno počítat s regulací dodávek pitné vody.